

**KONCEPCIA ROZVOJA MARGINALIZOVANEJ RÓMSKEJ
KOMUNITY V MESTE BANSKÁ BYSTRICA**

2030

Základný materiál spracoval: PhDr. Mgr. Karol Langstein, PhDr. Dana Boroška a kolektív
OSV SKI MsÚ BB

OBSAH

ÚVOD	3
1. PRIORITNÁ OBLASŤ VZDELÁVANIE	8
2. PRIORITNÁ OBLASŤ BÝVANIE	10
3. PRIORITNÁ OBLASŤ ZAMESTNANOSŤ	14
4. PRIORITNÁ OBLASŤ ZDRAVIE	16
ZÁVER	21
ZOZNAM ZDROJOV	22
REAKCIE iniciatív a MVO na materiál	23
INFORMÁCIE O ĎALŠÍCH KROKOCH Mesta BB v danej oblasti	27
NASTAVENIA A RIEŠENIA, ktoré sú aktuálne k 01.09.2023	30

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Porovnanie - koncepcia vs. stratégia	4
---	----------

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Osady na území mesta Banská Bystrica	6
Obrázok 2 Možná cesta k nájomnému bývaniu v meste Banská Bystrica	12
Obrázok 3 Dojčenská úmrtnosť v rómskej populácii podľa okresov	17

ÚVOD

V úvodnej časti sa nebudeme venovať historickému kontextu, všeobecne známym informáciám, ktoré sú súčasťou strategických dokumentov SR ako aj ostatných podporených a zverejnených projektov EŠIF a SR (Atlas rómskych komunit 2019¹, ďalšie strategické a koncepcné materiály vypracované pod ústrednými orgánmi štátnej moci – ministerstvá, Úrad vlády, a pod.²). Upriamime pozornosť na nastavené ciele v Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030³, tak aby bola Koncepcia rozvoja MRK v meste Banská Bystrica 2030 (ďalej len koncepcia MRK BB) kompatibilná s celospoločenskými nastaveniami a záujmom a možnosťami cieľovej skupiny v meste Banská Bystrica.

Ambíciou tohto materiálu je pomenovanie potrieb, možností a schopností cieľovej skupiny, komunity a spoločnosti dosahovať kvalitatívnu i kvantitatívnu zmenu v meste Banská Bystrica.

Na to je potrebné pomenovať všetky zistené indikátory a údaje, ktoré môžu mať vplyv na uskutočnenie zmien, čo bude následne spracované a vyhodnotené v jednotlivých stratégiách nadväzujúcich na túto koncepciu MRK BB. V prvom rade na úvod je potrebné povedať, že každé jedno zoskupenie komunity – spoločensky nazývané „osada“ je diametrálne odlišné podľa viacerých faktorov – vzťah k pozemku na ktorom sa nachádzajú, legitimita stavieb, nájomných vzťahov, typológia fungovania komunity – obyvatelia a ich vzťahy, interakcie s pomáhajúcimi organizáciami, inštitúciami, postoje, možnosti, zdroje - materiálne ako aj ľudské, demografia, a iné ukazovatele, ktoré je potrebné poznať, identifikovať a zapracovať do nastavenia postupom vedúcim k zmenám – do jednotlivých stratégií rozvoja MRK v BB. Neexistuje univerzálny kľúč na riešenie tejto oblasti. To je aj „kameňom úrazu“ celoštátnych riešení, že majú snahu unifikovať riešenia a podpory a pritom je potrebný individuálny prístup, miestne riešenia založené na predpokladoch komunit na ich potrebách a možnostiach pri akceptovaní individuality, vedúcich ku konečnému pozitívnemu miestnemu, regionálnemu a celospoločenskému konsenzu a zmene.

V tomto momente by sme zároveň chceli prízvukovať, že nie je možné vyriešiť všetky problémy, a niektoré si budú vyžadovať väčší časový rámec, budú ovplyvňované aj počas realizácie zmien rôznymi faktormi ako je celospoločenská klíma, rozvoj alebo stagnácia jednotlivých odvetví hospodárstva, cenovej politiky a celkovej ekonomickej a spoločenskej

¹ ÚV SR: *Atlas rómskych komunit*. Bratislava: ÚV SR, 2020. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.romovia.vlada.gov.sk/atlas-romskych-komunit/?csrt=6387616729692877928>

² Porov.: MPSVR SR: *Dokumenty a odkazy*. Bratislava: MPSVR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucene-spolocenstva/dokumenty.html>, MV SR: *Rómske komunity*. Bratislava: MV SR, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?romske-komunity-uvod>, ÚV SR: *Dokumenty*. Bratislava: ÚV SR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vysledky-vyhľadavania/?search=R%C3%B3mov>, SAXOVÁ, J.: *Dejiny Rómov I.a*. Bratislava: MPC, 2014.

³ ÚV SR: *Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030*. Bratislava: ÚV SR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1135/strategia_rovnosti-inkluzie_a_participacie_romov_do_roku_2030.pdf?csrt=6387616729692877928

klímy a pod. Dôležité je mať na zreteli aj konkrétny potenciál nie len komunít, rodín ale aj jednotlivcov.

Všetky tieto informácie, skutočné podstaty a charakteristiky si musíme ozrejmiť v „plnej nahote“ úprimne a tak ako to reálne je, funguje bez zbytočného pokrívania reality a to z dôvodu, že diagnostika je najdôležitejšou časťou budúcich nastavovaných zmien podľa schopnosti a možností jednotlivca, rodiny, komunity a mesta.

Ludskou rečou povedané : „*Ak lekár neurčí diagnózu na základe symptómov a podkladov správne = nedokáže správne nastaviť liečbu, rehabilitáciu, operáciu... a pacienta môže priviesť do ešte väčších zdravotných problémov, prípadne až k smrti...*“

Materiál, ktorý momentálne čítate je Konceptia rozvoja MRK v BB - z ktorej by následne po schválení v MsZ Banská Bystrica mala byť nastavovaná Stratégia respektíve stratégie ak sa rozčlenia podľa jednotlivých odborných oblastí, Akčné plány a samotná realizácia podľa možností a schopností všetkých zúčastnených.

Tabuľka 1 Porovnanie - koncepcia vs. stratégia

	Koncepcia	Stratégia
Cudzie slovo - pôvod slova	z lat. <i>concept</i> - pojem <i>conceptionem</i> - počatie	z gr. <i>strategos</i> - generál alebo <i>stratos</i> (vojsko, výprava) + <i>agein</i> (viest)
Preklad - slovník cudzích slov	chápanie, sústava názorov, spôsob nazerania na niečo, spôsob ponímania niečoho	operácie vedúce k dosiahnutiu základných cieľov
Použitie slova	Koncepcia rozvoja	Stratégia rozvoja
Hlavný rozdiel	Koncepcia rozvoja je nastavenie systému, aby sa mohol rozvíjať.	Stratégia rozvoja sú kroky na dosiahnutie lepších výsledkov (cieľov).
Pojmy	systém, vzťahy, princípy, názory, pravidlá, zásady	ciele, kroky, úlohy, zdroje, ukazovatele
Podstata	jednoznačné pojmy, jasné vzťahy, vysvetlené názory a zákonitosti	merateľné ciele, konkrétne kroky, dostupné zdroje
Vzájomné súvislosti	Z jednej koncepcie môže vychádzať viacero stratégií	Každá stratégia vychádza z nejakej koncepcie
Základná otázka	Čo všetko musí fungovať, aby sa systém rozvíjal?	Aké kroky a zdroje sú potrebné na dosiahnutie konkrétneho cieľa?

Zdroj: autor textu, 2022.

Koncepcia vyjadruje sústavu názorov, spôsob nazerania na túto oblasť ako aj spôsob ponímania problematiky širokospektrálne a autentickosť pretavenia názorov odborníkov aj laickej verejnosti bola zabezpečená pri tvorbe Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 do ktorej sa mohli zapojiť a zapojili všetci a tak vyjadrili svoje názory a návrhy na riešenia. Napriek tomu, bude koncepcia MRK BB rozdistribuovaná medzi aktérov, realizátorov intervencií, inštitúcií a MVO pôsobiacich v lokalitách, aby vyjadrili svoj názor, ktorý bude zapracovaný do materiálu a bude neoddeliteľnou súčasťou tejto stratégie v prílohe.

Celospoločensky nastavené názory na riešenie marginalizovanej Rómskej komunity (ďalej len MRK) sú pretavené v „Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (ďalej len Stratégia 2030)“, ktorá vznikla na základe požiadavky na koncepčný materiál, ktorý

zohľadňuje vývoj situácie a skúsenosti z predošlých ôsmich rokov od schválenia Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 a príslušných akčných plánov.

Celoštátna stratégia predstavuje súbor východísk a cieľov, ktoré smerujú k zastaveniu segregácie rómskych komunit, výraznému pozitívnemu obratu v sociálnom začleňovaní Rómov, nediskriminácii, k zmene postojov a zlepšeniu spolužitia. Ako dlhodobý plánovací dokument je otvorený pre potreby aktualizácie, doplnenia alebo úprav na základe revízie vychádzajúcej z procesu monitorovania či hodnotenia.

Globálne a čiastkové ciele jednotlivých priorít budú rozpracované do úrovne opatrení a aktivít

s realistickým vyčíslením potrebných finančných nárokov a identifikovaných vhodných zdrojov na ich pokrytie prostredníctvom tematických akčných plánov, ktoré budú aktualizované v súlade s monitorovacím cyklom Stratégie 2030. Proces tvorby akčných plánov je nadväzujúcim krokom na vládou schválenú Stratégiu 2030.

Nevyhnutným predpokladom efektívnosti vnútroštátnej stratégie je implementácia, ktorá vyžaduje nadrezortný prístup, aktívnu účasť a spoluprácu medzi stupňami verejnej správy, koordinovanú jednou entitou. Koordinačnú rolu/gesciu vo vzťahu k Stratégii 2030 plní Splnomocnenec/-kyňa vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity prostredníctvom ÚSVRK, ktorý je zároveň národným kontaktným bodom.⁴

Z prioritných oblastí definovaných v Stratégii 2030 ide najmä o oblasť vzdelávania, zamestnanosti, boja s protirómskym rasizmom a participáciu, kde by mala byť táto skutočnosť reflektovaná. Aj so zohľadnením vyššie uvedeného možno konštatovať, že veľká časť rómskeho obyvateľstva čelí viacnásobným znevýhodneniam. No ani táto skupina nie je homogénna, napr. z hľadiska potrieb. S akceptáciou tohto faktu definujeme marginalizované rómske komunity (MRK) pre účely Stratégie 2030 ako:

- a) segregované osídlenia, ktoré sú okolím považované za rómske a v ktorých sa kumulujú rôzne štrukturálne znevýhodnenia;
- b) osídlenia, ktoré sú okolím považované za rómske, lokalizované na okraji a vo vnútri obcí alebo miest, v ktorých sa kumulujú rôzne štrukturálne znevýhodnenia;
- c) rómske obyvateľstvo, ktoré nežije v osídleniach, ale čelí znevýhodňujúcim sociálno-ekonomickým podmienkam v dôsledku štrukturálnych nerovností. Do tejto skupiny patria aj obce s väčšinovým podielom rómskeho obyvateľstva.⁴

Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 venuje pozornosť piatim základným oblastiam a to:

Prioritná oblasť **VZDELÁVANIE**

Prioritná oblasť **BÝVANIE**

Prioritná oblasť **ZAMESTNANOSŤ**

Prioritná oblasť **ZDRAVIE**

⁴ ÚV SR: *Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030*. Bratislava: ÚV SR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1135/strategia_rovnosti-inkluzie_a_participacie_romov_do_roku_2030.pdf?csrt=6387616729692877928

KONCEPCIA ROZVOJA MARGINALIZOVANEJ RÓMSKEJ KOMUNITY V MESTE BANSKÁ BYSTRICA - 2023

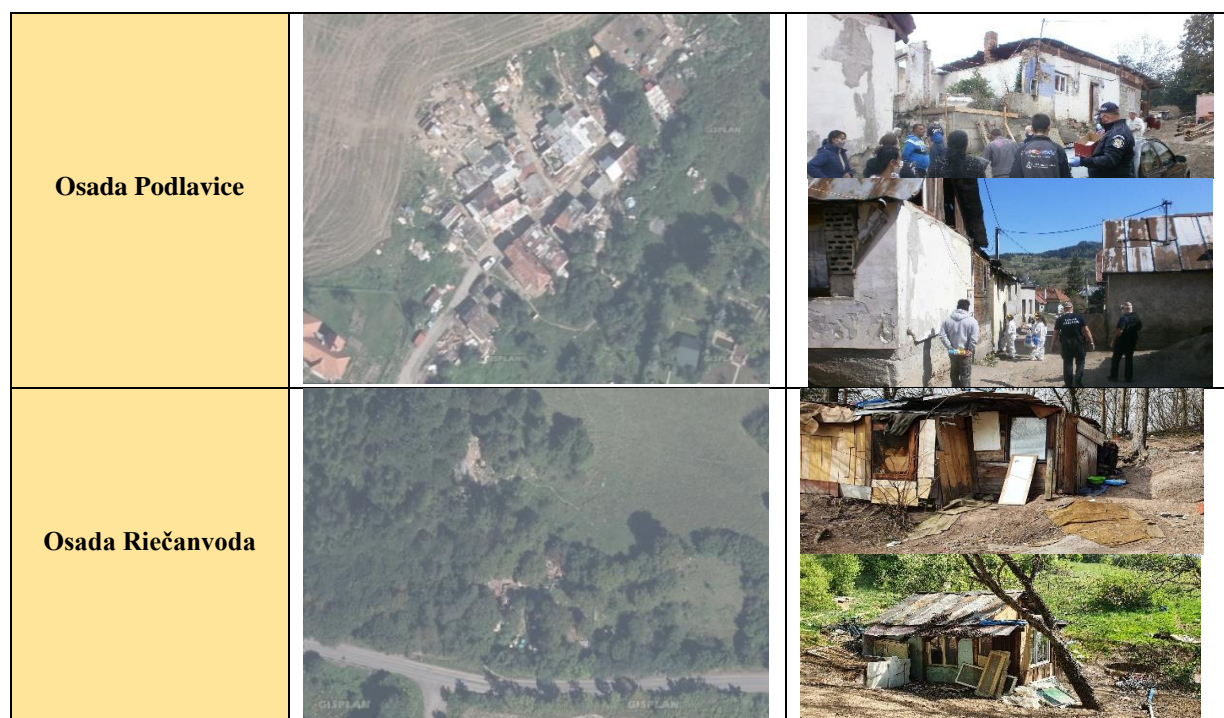
V koncepcii rozvoja MRK v meste Banská Bystrica sa budeme v princípe držať prioritných oblastí Stratégie 2030 v kontexte reálií mesta Banská Bystrica.

Predtým ako prejdeme na jednotlivé oblasti a v nich systém, vzťahy, princípy, názory, pravidlá, zásady..., uvádzame marginalizované rómske komunity v meste Banská Bystrica, ktorých sa tento materiál a budúce intervencie, aktivity budú týkať:

1. Osada Podlavice
2. Osada Riečanvoda
3. Osada Na Skalici
4. Osada Cementárenská
5. Osada Na Hrbe
6. Osada Malachovská cesta

Pre ilustráciu v tejto koncepcii uvedieme štruktúru z vtáčej perspektívy. Podrobnejšie sa im budeme venovať v stratégií.

Obrázok 1 Osady na území mesta Banská Bystrica

KONCEPCIA ROZVOJA MARGINALIZOVANEJ RÓMSKEJ KOMUNITY V MESTE BANSKÁ
BYSTRICA - 2023

<p>Osada Na Skalici</p>		
<p>Osada Cementársená</p>		
<p>Osada Na Hrbe</p>		
<p>Osada Malachovská cesta</p>		

Zdroj: autor textu, 2022.

1. PRIORITNÁ OBLASŤ VZDELÁVANIE

Ciele aktuálnej Stratégie 2030 sú zamerané na tri základné oblasti edukačného systému: cieľ (1) smerujúci k podpore dieťaťa/žiaka a starostlivosti o rodinu, cieľ (2) smerujúci k podpore odborných kapacít učiteľa a ciele (3 – 6) zamerané na podporu vytvárania podnetného prostredia pre žiakov z MRK.

Víziou Stratégie 2030 je zvýšiť reálnu účasť detí a žiakov z MRK na kvalitnej výchove a vzdelávaní v hlavnom vzdelávacom prúde, s dôrazom na uplatňovanie desegregačných a inkluzívnych opatrení v edukačnom procese na všetkých stupňoch vzdelávania, vrátane programov celoživotného vzdelávania. V rámci prípravy na edukáciu v hlavnom vzdelávacom prúde je potrebné zamerať sa na zvýšenie podielu rómskych detí vo veku 0 – 3 rokov na programoch ranej starostlivosti minimálne na úroveň 30 % zo všetkých detí z MRK. Zvýšením účasti 3 – 4-ročných detí na predprimárnom vzdelávaní na úroveň 50 % a 100 % zaškolením rómskych 5 – 6-ročných detí SR dosiahne úroveň celoslovenského priemeru 75 % zaškolenosti detí z MRK na predprimárnom stupni vzdelávania. Ambíciou stratégie je zároveň znížiť podiel žiakov z MRK v ZŠ a špeciálnych základných školách (ŠZŠ), ktoré opakujú ročník, o polovicu na úroveň 11 %, znížiť podiel žiakov z MRK s predčasne ukončenou školskou dochádzkou o polovicu na úroveň 36 % a zvýšiť podiel Rómov s ukončeným stredným vyšším vzdelaním, a to dvojnásobne na úroveň 45 % u mužov a 40 % u žien, s dôrazom na uplatňovanie nástrojov, ktoré odstránia súčasné rozdiely vo vzdelanostnej úrovni žien a mužov. Dôležitým prvkom Stratégie 2030 je vo všetkých stupňoch vzdelávania implementovať opatrenia inkluzívnej a desegregačnej politiky s cieľom znížiť počet detí, ktoré sa vzdelávajú v prevažne etnicky homogénnych triedach, resp. školách, minimálne o polovicu na úroveň 30 % a redukovať podiel Rómov, ktorí sa počas vzdelávania cítia byť diskriminovaní z dôvodu etnicity na 3 %.

Koncepcia rozvoja školstva v meste Banská Bystrica 2021-2026, bola spracovávaná v období, v ktorom zároveň prebiehalo strategické plánovanie na nové programové obdobie na štátnej, krajskej úrovni, ako aj na úrovni mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica. Keďže išlo o paralelné plánovanie, prieniky bolo možné zapracovať len v obmedzenej miere - do akej bola možná participácia alebo súčinnosť. Zároveň boli pripravované významné reformné zmeny zo strany Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré reflektujú dlhodobé potreby zmien v regionálnom školstve, možnosti Plánu obnovy a odolnosti ai.

Mapovanie školstva v Banskej Bystrici je obsiahnuté v prvej - analytickej časti, v ktorej sú spracované sekundárne informácie, t.j. tie, ktoré existujú v iných dokumentoch, ako aj primárne informácie, tzn. tie, ktoré sme získali len pre potreby tejto koncepcie v spolupráci s aktérmi v školstve.

V rámci koncepcie rozvoja školstva v meste Banská Bystrica 2021-2026 bol vypracovaný Strategický plán rozvoja školstva v meste Banská Bystrica na roky 2021– 2026, ktorý je jej súčasťou.⁵

⁵ KOLEKTÍV AUTOROV: *Koncepcia rozvoja školstva v meste Banská Bystrica na roky 2021 – 2026*. Banská Bystrica: Mesto Banská Bystrica, Odbor školstva, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://cdn.banskabystrica.sk/2022/02/Koncepcia-rozvoja-skolstva-v-meste-Banska-Bystrica-na-roky-2021-2026.pdf>

Mesto Banská Bystrica zahájilo v roku 2022 prípravu „Stratégie inkluzívneho vzdelávania mesta Banská Bystrica“ ktorej súčasťou je aj pomenovanie problémov, ktoré sa odohrávajú v MŠ a ZŠ vo vzťahu k inklúzií, asistentom ZŠ a MŠ, vzdelaniu a otvorenosti, ktorá základom pre zavedenie inklúzie. V školstve sú stále a časté rozporuplné názory a prístupy k inklúzií aj v rámci vedenia škôl (strach zo zrušenia špeciálneho školstva, nedostatočné vzdelanie pedagógov pri práci s deťmi so ŠVVP, neistota, či je škola schopná poskytnúť vhodné podmienky žiakom s znevýhodnením). Vytvorenie inkluzívneho tímu na školách znamená posilnenie samotných materských a základných škôl a podporuje realizáciu vzdelávania, je však potrebné aby učitelia boli podporení aj legislatívnymi zmenami.

V rámci Konceptia rozvoja marginalizovanej rómskej komunity v meste Banská Bystrica 2030 je potrebné vnímať prierezovosť jednotlivých oblastí, priorít – ktorá by mala naplňať a podporovať všeobecne platnú životnú rovniciu platnú pre všetkých bez rozdielu:

**KVALITNÉ VZDELANIE = KVALITNÉ ZAMESTNANIE = KVALITNÉ
OHODNOTENIE = ADEKVÁTNE BÝVANIE = ADEKVÁTNA KVALITA ŽIVOTA**

V Meste Banská Bystrica v rámci jednotlivých komunít predstavuje štruktúra ukončenia vzdelávania ukončením povinnej školskej dochádzky v zmysle legislatívy percentuálny nasledovný podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva MRK: bez vzdelania 0,9%, ukončené vzdelávanie v Špeciálnej ZŠ 3,58%, ukončené najvyššie vzdelanie ZŠ 76,7%, SŠ bez maturity 3,14%, SŠ s výučným listom 17%, SŠ s maturitou 0,45%. Podrobnejšie údaje a ukazovatele budú súčasťou stratégie za túto oblasť.

Na to aby sa rozvíjal systém vzdelávania MRK je potrebné eliminovať ľudské, socio-ekonomické bariéry, ktoré zapríčiňujú nedostatočnú čo najvyššiu vzdelanostnú úroveň MRK.

2. PRIORITNÁ OBLASŤ BÝVANIE

Podľa Stratégie 2030 zlepšenie podmienok bývania osôb z MRK – či už získaním nového bývania, alebo rekonštrukciou a legalizáciou ich doterajšieho technicky vyhovujúceho bývania – má preukázateľný pozitívny vplyv na sociálnu mobilitu.

V súvislosti s napĺňaním cieľov definovaných v predchádzajúcej stratégii, sa v uplynulom období realizoval národný projekt Podpora vysporiadania pozemkov v marginalizovaných rómskych komunitách. Vysporiadanie a legalizácia právnych vzťahov k pozemku má ďalšie pozitívne vplyvy na zvyšovanie nie len kvality, ale aj bezpečnosti a istoty bývania. Pri presadzovaní cieľov sa tiež podporoval nediskriminačný prístup k sociálnemu bývaniu, prepojeniu infraštruktúry a ľudských zdrojov, ako aj vytváranie predpokladov pre ďalšie rozvíjanie prestupného bývania. Rozdiely v kvalite a dostupnosti bývania v porovnaní s majoritou sú však naďalej markantné a je potrebné venovať dôraz znižovaniu týchto rozdielov.⁴

V tomto segmente je potrebné „poodhaliť“ neefektívne poňatie nastavovania programov a projektov, ktoré väčšinou riešilo - v dobrej viere komplexné riešenia, ktoré sa nie vždy zhodovali s potrebami niektorých samospráv (Lokálna stratégia komplexného prístupu, Take Away a pod). Take Away podmieňoval zazmluvnenie a čerpanie viacerých programov aj keď niektoré samosprávy ich nepotrebovali. Príkladom je aj mesto Banská Bystrica. V rámci NP Take Away:

Povinné programy⁶

- a) Terénna sociálna práca – je v 21. storočí prežitkom v zmysle vnímania odčerpávania štátnych a európskych finančných zdrojov. V rámci vývoja sa mala od roku 2014 pretransformovať do zákonom vytvorenej samosprávnej (miestnej) originálnej povinnosti na Terénnu sociálnu službu krízovej intervencie!
- b) Podpora vzdelávania detí v ranom detstve (minimálne 30% detí MRK z plánovanej kapacity MŠ) – toto v danom čase nevedel ŠÚ BB garantovať tak ako si to vyžadovala výzva
- c) Asistencia pri vysporiadaní a legalizácii pozemkov – Mestský úrad v Banskej Bystrici disponuje organizačnou zložkou, ktorá dané úkony hravo zvládne bez toho aby sa na to míňali spoločné financie z EŠIF

Nepovinný program

- a) Komunitné centrá, Zdravé komunity (neskôr)

Jednotlivé výzvy na možnosť čerpania štrukturálnych fondov boli nastavované tak, že pojednávali o cestách do komunity, následne o kanalizácií a pitnej vode, a pod. čo nebolo možné žiadať, lebo vlastníci pozemkov na ktorých stáli niektoré nelegálne osídlenia nemali ochotu predať tieto pozemky za cenu, ktorú mesto ponúklo a dožadovali sa buď vyššej sumy na čo samospráva nemala potrebné zdroje alebo adekvátne náhrady. Slovenský pozemkový fond aj v iných snahách mesta Banská Bystrica javí laxný prístup aj k písomnému stanovisku – odpovedi aj pri iných žiadostiach v záujme mesta.

⁶ Toto uvádzala Príloha č.1 výzvy: V prípade, ak obec nemá záujem realizovať všetky povinné programy, nie je oprávnená byť naďalej zaradená v zozname 150 obcí. Podľa podmienok všetkým sa zaviazat', že budú predchádzajúcou zmluvou o budúcom záväzku čerpania na všetky povinné programy. Niekoľkonásobne sme žiadali o písomné vyjadrenie ÚSVpRK , že to už nie je povinné. Nedostali sme ani jednu odpoveď.

Ak žiadateľ o finančnú podporu nie je vlastníkom pozemku - nie je schopný uvedené aktivity ani legálne riešiť. Týchto pár „skúseností“ zo zažitého budí dojem, že doteraz nastavené aktivity neriešili situáciu cieľovej skupiny a boli nastavované možno podľa potrieb, znalostí vecí tvorcov týchto výziev - ale nemali zapracovanú reálnu situáciu v teréne, ktorá je diametrálne odlišná podľa regiónov, miest a obcí a nehovoriac o individuálnych špecifikách každej jednej komunity MRK.

Vo vzťahu k pozemkom a ich legalizácií je potrebné dodať informáciu následnom skutkovom stave, ktorý by nastal ak by pozemky získalo do vlastníctva mesto, obec – tak by „získalo“ aj nelegálne stavby, ktoré by na týchto pozemkoch mohli existovať a čo sa týka mesta Banská Bystrica aj existujú - niektoré sú zaplnené len „pozliepanými chatrčami“ a nie obydliami, ktoré by sa dalo dodatočne legislatívne skolaudovať - zlegalizovať. Väčšina je skôr na úrovni „čiernej skládky“ nie hodnej úrovne bývania v 21. storočí. V následne pripravovanej stratégii sa budeme venovať možnostiam riešení, ktoré môžu viesť k vymaneniu sa z často nelegálneho - ale spoločnosťou stále akceptovaného prostredia. Prepojenie zariadení sociálnych služieb krízovej intervencie a bytovej politiky vytvára možnosť vymanenia sa z takéhoto prostredia na základe aktivizácie tých, ktorí aktívne chcú a spolupracujú na svojej zmene kvality života. Vytvorené možnosti založené na zásluhovosti zachovávajú pritom vyváženosť postojov majority a minority. Vo vyššie citovanej stati Stratégie 2030 citujem „Rozdiely v kvalite a dostupnosti bývania v porovnaní s majoritou sú však naďalej markantné...“ V spoločnosti je možné akceptovať konštatovanie, že „každý býva v tom na čo má“, aký má príjem, ako aktívne zvyšuje svoj príjem z oficiálnych legitímnych zdrojov. V realite je skutočnosťou, že veľa klientov má minimálnu mzdu na oficiálnom dokumente (Pracovnej zmluve, dohode a pod.) a „na ruku“ dostáva raz toľko. Je známe, že ak by sa na tento protiprávny počin zo strany zamestnávateľa poukázalo, tak nikto nebude svedčiť pred orgánmi činnými v trestnom konaní – lebo je to tak v drvivej väčšine zaužívané. Toto konanie je jednou zo špecifik systémov správania sa komunity a jednotlivca zažívajúcej chudobu. Ak jednotliviec, rodina nemá oficiálny legitímny príjem potvrdený na vyžadovanej (nastavenej) úrovni = nie je schopný/-á sa zapájať ani do systému bývania, hypotekárneho úveru a iných oficiálnych nástrojov nastavených spoločnosťou a inštitúciami. Zároveň sa to mnohokrát laicky prezentuje následne ako nerovnaký prístup k možnostiam.

Systém pridelovania bytov v meste Banská Bystrica je upravený vo Všeobecne záväznom nariadení mesta Banská Bystrica o narábaní s bytovým fondom⁷ a priebežné žiadosti a poradovníky sú zverejnené na webovom sídle mesta aj z dôvodu možnej kontroly jednotlivými čakateľmi. Nasledovný diagram ukazuje možnú postupnosť prierezovo cez zariadenia sociálnych služieb krízovej intervencie k možnostiam nájomného bývania v meste Banská Bystrica.

⁷ VZN Mesta Banská Bystrica č. 9/2019 v znení zmien a doplnkov

Obrázok 2 Možná cesta k nájomnému bývaniu v meste Banská Bystrica

Nájomné byty Mesta BB postavené za podpory Štátneho fondu rozvoja bývania,
Pršianska terasa, Sládkovičova nadstavba, Rudohorská, Šalgotariánska, Kráľovohoľská

III. stupeň siete

Režimové bývanie, Internátna 12
Kapacita: 44 b.j.
Nájomné zmluvy: mesačné
Pridelenie podľa podmienok vo
VZN Mesta BB

II. stupeň siete

Zariadenie dočasného bývania KOTVA II.
Kapacita: 20 obytných miestností +WC
Dĺžka pobytu: max. 36 mesiacov
Postup po sieti: nulová dlžoba voči mestu a splnené kritéria na
poskytnutie bytu (Režimové bývanie, ŠFRB a pod.)

I. stupeň siete

Zariadenie núdzového bývania KOTVA IV – útulok
Kapacita: 28 lôžok
Dĺžka pobytu : max. 12 mesiacov
Postup po sieti: aspoň jeden z rodičov sa zamestná ...

Zdroj: autor textu, 2022.

Riešenia pre Slovensko sa nedajú uniformovať a musia mať prvky jedinečnosti a individuality. Každý koncept vedúci k zmene musí mať zapracované tie zmeny, ktoré vedú k pozitívnej zmene dosiahnutej legitímnou a legálnou cestou za aktívnej spolupráce komunity, rodín a jednotlivcov.

Základným predpokladom vymanenia sa z chudoby a z nej vyplývajúcich deprivácií je v niektorých prípadoch zmena prostredia. Tú je možné dosiahnuť hlavne zvýšením kreditu = príjmovej časti rodiny alebo jednotlivca. Treba mať však na pamäti aj naviazanosť a väzby na komunitu a z toho vyplývajúce interakcie. Úlohou spoločnosti je zabezpečenie rovnakej možnosti dostupného bývania podľa možností, schopností a potrieb cieľových skupín. V dnes platnej legislatíve SR sa zaviazala Vláda SR ustanoviť v nariadeniach vlády spojených so štátnou podporou nájomného bývania ďalšie kritériá, ktoré musí záujemca o nájomný byt spĺňať a ktoré budú zohľadňovať najmä priority vlády ohľadom poskytnutia štátom podporovaného nájomného bývania:

- vybraným skupinám osôb, pre ktoré je získanie vlastného bývania nedostupné alebo ťažšie dostupné,
- vybraným profesiám,
- vybraným vekovým skupinám,
- vybraným príjmovým skupinám a

e) vybraným skupinám v osobitnom sociálnom postavení.⁸

Ďalším pilierom možnej zmeny v kvalite bývania sú podporné systémy Štátneho fondu rozvoja bývania⁹, bytová politika samospráv a štátu ako aj podporný úverový systém bankových domov. Niektoré segmenty bývania sú riešiteľné aj z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len EŠIF) a z nich financovaných Národných projektov a nastavených výziev, prípadne z štátom nastavených a financovaných možností. Je potrebné rátať aj s programami, ktoré majú podporný charakter na udržanie bývania ak to dovoľujú stavebné a technické normy, prípadne kombinácia svojpomocnej výstavby a podpory. Aj v tomto prípade je potrebné vnímať budúce riešenia, ich nastavenia a predpoklady udržateľnosti v každej komunite individuálne. Taktiež treba mať na zreteli dodržanie ekonomických pravidiel a legislatívy kedy verejné financie nie je možné vkladať do súkromného vlastníctva. To by mohlo napríklad nastať ak by sa pozemky predali, previedli obyvateľom a stali by sa ich vlastníkami. Na druhú stranu ak sa vlastníkom pozemku na ktorom sa má niečo stavať, prerábať stane obec musí si nastaviť reguláciu podmienok budúceho nájmu za bývanie ak postaví za podpory štátu, prípadne zo svojich financií... bytové jednotky alebo individuálnu stavbu.

Na to aby sa rozvíjal systém dostupnosti bývania aj pre MRK je potrebné zvýšiť životnú úroveň MRK legálnym zamestnávaním, ktoré sa odvíja od dosiahnutého vzdelania a dostupnosťou bytového fondu. Dielčie zvyšovania komfortu bývania v objektoch, ktoré sú skolaudované a vo vlastníctve osôb žijúcich v lokalitách (voda, kanalizácia, infraštruktúra a pod.)

⁸ Zákon 222/02022 Z.z. o štátnej podpore nájomného bývania v znení zmien a doplnkov

⁹ Zákon 150/2013 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení zmien a doplnkov

3. PRIORITNÁ OBLASŤ ZAMESTNANOSŤ

Táto oblasť je v Stratégii 2030 charakterizovaná úvodným odstavcom, ktorý citujem:

„Napriek tomu, že Slovenská republika má jednu z najpočetnejších rómskych populácií v Európe (a to aj z hľadiska absolútnej početnosti, ako aj podielu na celkovom obyvateľstve), neexistuje o nej dostatok informácií týkajúcich sa ich ekonomickej integrácie. Výskumy zamerané na skúsenosti ľudí z prostredia MRK na trhu práce sú obmedzené nízkou kvalitou etnických identifikátorov vo verejne dostupných dátach. Zamestnanosť osôb z prostredia MRK výrazne a dlhodobo zaostáva za zamestnanosťou majoritnej populácie a výraznejšie sa tiež prejavujú aj rozdiely v zamestnanosti žien a mužov.“

Z toho dôvodu je dôležité poznanie jednotlivých komunit v rámci samosprávy aby priamo z terénu poznala a identifikovala údaje, ktoré celospoločensky nie sú uchopiteľné, prípadne nie sú sledované na škodu vecí.

Mesto Banská Bystrica má zmapované všetky indikátory a identifikátori potrebné na vyhodnotenie reálnej situácie v jednotlivých komunitách a podľa toho môže nastavovať potrebné intervencie „šité na mieru“ potrieb jednotlivcov, či komunity.¹⁰

Mesto Banská Bystrica dlhoročne využíva nástroje štátu ako uplatňovanie Aktívnych opatrení trhu práce, mesto ďalej vytvorilo a prevádzkuje Podnik medzitru práce, prostredníctvom štátu sú v meste podporované chránené dielne a pracoviská. Zákon č. 112/2018 Z.z. ustanovuje subjekty sociálnej ekonomiky, sociálne podniky, organizácie sektora sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory pre podniky v širšom priestore sociálnej ekonomiky a vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky a štátnu správu v oblasti sociálnej ekonomiky.

Základným predpokladom na zvyšovanie zamestnanosti je príprava pre budúce povolanie pod čím chápeme úspešné zvládanie školského systému, prípadne duálneho vzdelávania – prepojenia školy s praxou, ako aj možnosti rekvalifikácie, ktoré sú v gescii štátu a samosprávy. Toto všetko sa môže diať ak jednotliviec, ktorý sa pripravuje na povolanie disponuje osobnostnými predpokladmi a pozitívnym prístupom, ak má vytvorené podmienky na prípravu na vzdelávací rekvalifikačný proces a hlavne ak sú zabezpečené možnosti následného sa uplatnenia sa na otvorenom trhu práce.

Týmito a ďalšími predpokladmi a reálnymi informáciami z terénu sa budeme zaoberať v konkrétnej stratégii, ktoré ako z textu vyplýva bude úzko súvisieť aj s ostatnými súvisiacimi oblasťami.

V tejto oblasti a budúcej stratégii sa budeme musieť zaoberať aj reáliami z praxe s ktorými sa stretávame a to, že ľudia z MRK síce v niektorých prípadoch majú pracovné dohody alebo pracovné zmluvy, ale ich nastavenie je na úrovni minimálnej mzdy a „na ruku“ dostávajú ďalšie financie od zamestnávateľa, čo oficiálne vzbudzuje podozrenie z porušovania

¹⁰ BOROŠKA, D., LANGSTEIN, K.: *Terénna sociálny služba krízovej intervencie*. Banská Bystrica: Mesto Banská Bystrica, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://cdn.banskabystrica.sk/2021/10/Terenna-socialna-sluzba-krizovej-intervencie-OSV-SKI.pdf>

zákonov avšak dokazovanie je obťažné z dôvodu, že jednotlivci ktorých sa to týka nechcú prísť o aj takýto zdroj príjmu – čo by mohlo nastať. Negatívnym efektom je skutočnosť, že následne si nemôžu uplatňovať nástroje a pomoc, ktoré nastavuje spoločnosť (úvery, možnosti nájomného bývania a pod.). Nízke odvody vyplývajúce z minimálnej mzdy, majú priamy vplyv na neskoršie vyplácanie starobného dôchodku. Faktom je, že rómsky muži sú vo veľkej miere využívaní ako lacná pracovná sila hlavne na manuálne práce na minimálnu mzdu. Peniaze vyplácané na ruku majú tak charakter „tu a teraz“, nie budúceho zabezpečenia.

Na to aby sa rozvíjal systém zamestnávania MRK je potrebné možnosť zvyšovania si kvalifikácie, prípadne možnosť získavania pracovných zručností počas štúdia ale aj v Aktívne opatrenia trhu práce, medzitrh práce a iné formy aktivizácie jednotlivca.

4. PRIORITNÁ OBLASŤ ZDRAVIE

Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) je zdravie stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody a nielen neprítomnosť choroby alebo postihnutia“. Každý je zodpovedný za ochranu a podporu vlastného zdravia, ale zároveň sa očakáva, že spoločnosť k tomu zabezpečí primerané podmienky.¹¹

V zmysle Stratégie 2030 to nie je „len“ neprítomnosť choroby alebo postihnutia, ale kľúčový determinant kvality života, predpoklad pre seberealizáciu a produktívny život. Definícia WHO pristupuje k jednotlivcovi holisticky – zdravie je prierezová hodnota, ktorá súvisí s mnohými sektormi, nielen so zdravotníctvom. Nedá sa oddeliť od prostredia, v ktorom sa formuje. Preto sa aj intervencie v tejto oblasti majú týkať nielen jednotlivcov, ale i prostredia.

Dojčenská úmrtnosť v sledovanom období je takmer trojnásobne vyššia v porovnaní so zvyškom populácie (počet úmrtí do jedného roka na 1 000 živonarodených detí predstavuje 12,3 rómskych detí oproti 4,2 vo zvyšku populácie). Podľa analýz Inštitútu finančnej politiky je miera dojčenskej úmrtnosti v prostredí MRK rôzna medzi okresmi. Ďalej z analýz vyplýva, že ľudia z prostredia MRK využívajú zdravotné služby o tretinu menej, ako väčšinová populácia.¹²

Zmeranie detskej úmrtnosti je ako odmerať teplotu celej spoločnosti – vypovedá to o kvalite celej spoločnosti.

Inštitút finančnej politiky Ministerstva financií SR 14. decembra 2018 zverejnil materiál „Inklúzia Rómov je potrebná aj v zdravotníctve“

Pohľad na výsledkové indikátory zdravia Rómov cez administratívne dáta¹³ Zdravotný stav rómskej populácie je v porovnaní s majoritnou populáciou výrazne horší. V dôsledku toho, očakávaná dĺžka života pri narodení a dojčenská úmrtnosť nedosahuje úroveň väčšinovej populácie. Dôvodom sú zlé životné podmienky, ako aj nedostatočné využívanie zdravotnej starostlivosti vo vylúčených komunitách. Prístup k zdravotníckym službám zhoršujú nízka informovanosť a osвета, diskriminácia, finančné bariéry, ale aj kultúrne a jazykové rozdiely. Verejné politiky by sa preto mali zamerať na zvýšenie informovanosti cez asistentov osvetu zdravia, antidiskriminačné opatrenia, finančnú podporu na prekonanie bariér k prístupu k službám, zlepšenie životných podmienok, bývania a základnej infraštruktúry (prístup k vode a hygienickej infraštruktúre), ale aj zvyšovanie kultúrnej a jazykovej kompetencie zdravotníckeho personálu.

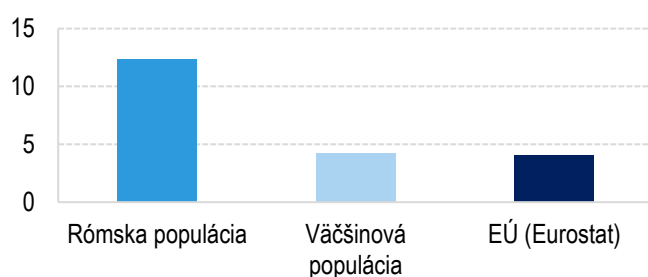
¹¹ ÚVN SR: *Charta práv pacientov*. Ružomberok: ÚVN, 2001. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <http://www.uvn.sk/download/chrata-prav-pacientov.pdf> <http://www.uvn.sk/download/chrata-prav-pacientov.pdf>

¹² BOJKO, M. et al. 2018. *Inklúzia Rómov je potrebná aj v zdravotníctve Pohľad na výsledkové indikátory zdravia Rómov cez administratívne dáta*. Komentár 2018/23. Ministerstvo financií SR, 2018. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/34/2018_23_Inkluzia_zdravie_final.pdf

¹³ Komentár identifikuje a vysvetľuje variabilitu výdavkov verejného zdravotného poistenia v závislosti od socioekonomických faktorov. Tento poznatok by sa dal využiť pre zváženie modifikácie prerozdelenia mechanizmu medzi zdravotnými poisťovňami.

Graf 1 Dojčenská úmrtnosť rómskych detí (počet úmrtí dojčiat na 1 000 živonarodených detí (roky 2006 až 2015))

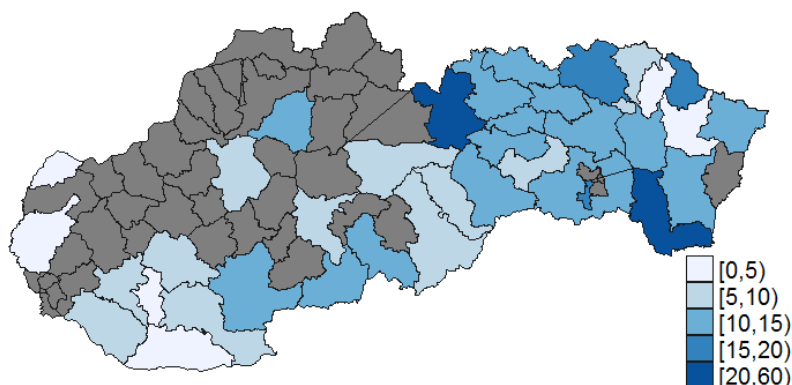
	Rómska populácia	Väčšinová populácia	EÚ (Eurostat)
Priemer	12,3	4,2	4,0
2006	13,0	4,6	4,6
2007	13,1	4,1	4,4
2008	12,5	4,2	4,2
2009	11,1	4,2	4,2
2010	11,0	4,2	4,0
2011	11,2	3,5	3,9
2012	12,0	4,1	3,8
2013	12,3	3,7	3,7
2014	13,6	4,0	3,7
2015	13,4	5,3	3,6

Zdroj: Bojko, M. a kol., 2018.¹⁴

Rozdiely v očakávanej dĺžke života pri narodení a v dojčenskej úmrtnosti existujú aj medzi sledovanými okresmi v rámci Slovenska.

Obrázok 3 Dojčenská úmrtnosť v rómskej populácii podľa okresov

Zdroj: Bojko, M. a kol., 2018.¹⁵

Horší zdravotný stav je dôsledkom zlých životných podmienok a obmedzeného prístupu k základnej infraštruktúre, ako sú napríklad kanalizácia a voda (UNDP, 2012; WB, 2012; Gatti,

¹⁴ BOJKO, M. et al. 2018. *Inklúzia Rómov je potrebná aj v zdravotníctve Pohľad na výsledkové indikátory zdravia Rómov cez administratívne dáta*. Komentár 2018/23. Ministerstvo financií SR, 2018. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/34/2018_23_Inkluzia_zdravie_final.pdf

¹⁵ Tamže.

et al. 2016). Prístup k pitnej vode je pre mnoho rómskych osídlení limitovaný (Filčák, Szilvasi a Škobla, 2018), čo priamo ovplyvňuje podmienky bývania, zdravotný stav a výživu. Vyše polovica rómskych domácností žije v obydlí bez sprchy a kúpeľne a vyše polovica nemá prístup k verejnému odvozu odpadu.

Ďalším dôvodom horšieho zdravotného stavu Rómov je nedostatočné využívanie zdravotníckych služieb, napriek ich všeobecnej dostupnosti. Väčšina rómskej populácie (95 %) je pokrytá verejným zdravotným poistením (FRA, 2016). Zdravotnícke služby sú od rómskych osídlení vzdialené v priemere 1 až 3 kilometre (World Bank, 2012). Rómska populácia však využíva zdravotnícke služby zriedkavejšie v porovnaní s väčšinovou populáciou a využíva zdravotníctvo až v akútnych prípadoch (FRA/UNDP/EC, 2011; World Bank, 2012)11. Dôvodom je zlá informovanosť, nedostatočná osвета a diskriminácia (Jarcuska et al., 2013; Belak et al., 2018). Dôsledkom je, že až polovica z rómskej populácie nevyhľadá lekársku pomoc, aj keď ju potrebuje (UNDP, 2012). Informačné bariéry sa pretavujú aj do nižšej miery zaočkovania a nižšej účasti na preventívnych prehliadkach počas a po tehotenstve v prípade detskej preventívnej starostlivosti (WB, 2012; EC, 2014).

Program zdravotných asistentov v teréne predstavuje sľubnú cestu efektívnej podpory zvyšovania zdravia rómskej populácie. Tento program je na Slovensku zameraný na posilnenie informovanosti o zdravotných službách. Zdravotnícki vyškolení obyvatelia rómskych osád pracujú priamo vo svojich komunitách a pomáhajú šíriť zdravotnú osvetu, koordinujú očkovania a preventívne prehliadky a pomáhajú preklenúť komunikačnú bariéru medzi rómskym pacientmi a zdravotníkmi. Výsledky programu komunitných zdravotných asistentov na Slovensku a podobných programov v zahraničí naznačujú, že dokážu efektívne podporovať zdravie v rómskych komunitách (Gatti et al., 2016; Belak et al., 2017b). V kontexte vyššej úmrtnosti dojsť by sa malo pokračovať v podpore rómskych zdravotných asistentov na gynekologicko-pôrodných a pediatrických oddeleniach pomáhajúcich rómskym matkám. Program komunitných zdravotných asistentov na Slovensku je v súčasnosti financovaný zo zdrojov EÚ, takže jeho budúcnosť je po ukončení súčasného programového obdobia neistá. Do budúca je preto dôležité, aby sa po potvrdení účinnosti tohto programu zabezpečilo jeho dlhodobé a stabilné financovanie.¹⁶

Zdravá a vyvážená strava je pre mnohých v chudobe žijúcich takmer neznámym pojmom. Stravujú sa najlepšie, ako vedia a na čo majú. Hlavne aby prežili. Žiaľ to znamená, že nie práve najzdravšie a najkvalitnejšie. Ich strava častokrát pozostáva z veľkého množstva sacharidov a tukov a obsahuje iba málo živín a dôležitých vitamínov. Dá sa teda tvrdiť, že sacharidy sú jedlom chudobných. Jedlá a potraviny, ktoré sú plné jednoduchých cukrov, tukov a soli jednoducho lepšie chutia, zároveň sú lacné a tým pádom uspokojia ľudí a hlavne ich chuťové bunky.¹⁷

¹⁶ BOJKO, M. et al. 2018. *Inklúzia Rómov je potrebná aj v zdravotníctve Pohľad na výsledkové indikátory zdravia Rómov cez administratívne dáta*. Komentár 2018/23. Ministerstvo financií SR, 2018. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/34/2018_23_Inkluzia_zdravie_final.pdf

¹⁷ SHOEBRIDGE, V.: *Sacharidy sú jedlo chudobných*. 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://zdravie.cvicte.sk/zdravie-1/novy-trend-vo-svete-sacharidy-su-jedlo-chudobny>

Keď deti vyrastajú v slume, gete alebo osade, ovplyvní ich to na celý život. Dôsledky generačnej chudoby pocítia ešte aj v dospelosti. Psychologička Shoshana Chovan skúma, aké dopady má nedostatočná výživa či neustály stres na vývoj detí z marginalizovaných rómskych komunít.

Zvyčajne deti do 3 rokov sú ešte vo svojich primárnych rodinách a netrávajú čas v predškolských vzdelávacích inštitúciách. Zároveň je to obdobie, počas ktorého sa mozog vyvíja najviac. Od narodenia do povedzme dvoch rokov dieťa získava základy pre celý život, ktoré ovplyvnia, ako sa mu bude dariť v škole a neskôr v robote, či bude zdravé, ako sa bude správať.

Ďalšou výzvou je napríklad dostatok a kvalita stravy. Keď je dieťaťko v prvom roku života dojčené, nemusí to pôsobiť ako naliehavý problém. Kvalita materského mlieka sa však odvíja od matkinej stravy. Ak už v tehotenstve neprijíma dostatok minerálov a vitamínov, dieťaťu chýbajú látky potrebné pre zdravý vývoj mozgu a iných dôležitých orgánov. Môže rásť pomalšie alebo narásť nižšie. Strava chudobných rodín nie je veľmi pestrá. Najčastejšie majú na tanieri múčne jedlá, zemiaky, prípadne údeniny. Zeleninu a ovocie jedia málo, nemajú na ne peniaze a nepovažujú ich za sýte. Chudoba ovplyvňuje to, ako sa vyvíja mozog. Poškodzuje najmä pamäť, reč a kognitívnu kontrolu, čo je schopnosť plánovať svoje správanie a kontrolovať sa. Dlhodobý a nadmerný stres v detstve sa v dospelosti môže prejavovať problémovým správaním alebo psychickými ťažkosťami.

Chudoba tiež vplýva na rečové schopnosti a slovnú zásobu. Počas prvých štyroch rokov života počujú najchudobnejšie deti až o 30 miliónov slov menej ako tie najbohatšie. Veľká časť komunikácie v ich prostredí je pritom direktívna, tvoria ju rôzne príkazy a zákazy. V dospelosti to má dopad na ich súkromný aj profesný život.¹⁸ V mnohých prípadoch sa mieša štátny jazyk s Rómskym jazykom a dialektami, čo následne v školskom systéme môže robiť problém s pochopením úloh, zadaní, porozumením a samotnou komunikáciou.

Mozog je síce plastický, základ vybudovaný v ranom detstve si však človek nesie so sebou až do staroby. Napríklad ak nie je v detstve obklopený rôznymi farebnými hračkami a predmetmi, ako dospelý môže mať problém rozoznávať farby. Aj jednoduché úlohy, ako je spájanie súčiastok podľa farby, môžu byť preňho náročné.

Mnoho z nepovedaného, čo spája zdravie, životný štýl a z toho plynúce dopady na jednotlivca a spoločnosť nie je dostatočne spoločensky odkomunikované, odokryvané pred poznaním. Takým príkladom je aj Fetálny alkoholový syndróm - **FAS** (Fetal Alcohol Syndrome) a spektrum porúch vzniknuté pôsobením alkoholu na plod – **FASD** (fetal alcohol syndrom disorders) sa zaraďujú do skupiny vrodených fyzických a psychických porúch, ktoré sú dôsledkom konzumácie alkoholu tehotnou ženou. Alkohol je teratogén, ktorý má vplyv na vyvíjajúci sa plod, keď tehotná žena konzumuje alkohol. To, či dieťa bude mať príznaky charakteristické pre FAS, závisí od množstva vypitého alkoholu. Mozog sa rozvíja počas celého obdobia tehotenstva a jeho vystavovanie vplyvu alkoholu, v ktoromkoľvek momente

¹⁸ LIMOVÁ, Z.: *Psychologička Shoshana Chovan: Chudoba ovplyvňuje zdravie, správanie aj budúcnosť detí*. Bratislava: EDUMA, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://dobrovolniporadcovia.sk/clanky/psychologicka-shoshana-chovan-chudoba-ovplyvnuje-zdravie-spravanie-aj-buducnost-deti/>

tehotenstva je závažným rizikom. Vystavenie plodu pôsobeniu alkoholu môže spôsobiť „skryté postihnutie“, ktoré sa bude prejavovať v správaní dieťaťa. Mnoho detí má poškodený mozog, ale neprejavujú žiadne charakteristiky pre úplné príznaky FAS. To spôsobuje, že sa s nimi nezaobchádza ako s osobami s postihnutím.

Alkohol poškodzuje plod častejšie ako akákoľvek iná droga. Komplexu ťažkostí označených ako FAS a iným poškodeniam spôsobeným konzumáciou alkoholu v tehotenstve je možné na 100% zabrániť. Stačí nepiť v tehotenstve žiadny alkohol!¹⁹

Plánované rodičovstvo a jeho dopad na kvalitu života aj MRK je ďalšou z tém, ktoré v priereze času môžu meniť kvalitu života v rodine, komunite aj napriek tomu, že plánovanie nie je prirodzenou doménou ľudí zažívajúcich chudobu a žijúcich zo dňa na deň. Ďalším segmentom problémov sú závislosti všetkého druhu – látkové aj nelátkové.

Čo sa týka našich skúseností z terénu v komunitách mesta Banská Bystrica, zaočkovanosť u rómskych detí je vysoká. Matky chodia s deťmi na pravidelné prehliadky, stále sa ešte nájdu pediatri, ktorí osobne rodinu navštevujú, aj keď ich je čoraz menej. Problém je najmä v prevencii, návštevy u stomatóloga a gynekológa. Mnoho Rómov sa stomatóloga bojí, boja sa možnej bolesti, preto až keď sa už inak nedá, idú na pohotovosť. U mnohých žien je zanedbávaná pravidelná gynekologická prehliadka a to aj v období gravidity. Čo sa týka bežných ochorení, ako prechladnutie, chrípka, častokrát deti nie sú tak choré ako choré ich vidia rodičia. Je to najmä u chlapcov, ktorí aj dnes akoby mali iné postavenie v rodine ako dievčatá.

Nutné je si uvedomiť, že tak ako v MRK tak aj vo väčšinovej populácii ide o identické problémy ak je hlavným menovateľom chudoba. Reč chudoby je veľmi podobná prierezom celej planéty, len legislatíva, možnosti a riešenia môžu ale aj musia byť odlišné. Je potrebné vnímať a podriaďovať sa jedinečnosti každého jedného prostredia, komunity, rodiny a jednotlivca. Budeme sa týmito aj inými indikátormi vplyvajúcimi na cieľovú skupinu zaoberať podrobnejšie v jednotlivých stratégiách.

¹⁹ NÁVRAT: *Neexistuje bezpečná dávka alkoholu v tehotenstve*. Bratislava: Návrat, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://navrat.sk/aktualita/fetal-alkoholovy-syndrom/>

ZÁVER

Na záver je nutné podotknúť, že podporné zdroje z financovania programov a projektov EŠIF, ktoré mali pozitívny dopad na kvalitatívnu zmenu cieľových skupín je potrebné priebežne implementovať v legislatíve SR, tak aby sa stali pevnou súčasťou intervencie a podpory aj v budúcnosti, čím bude zabezpečená udržateľnosť overených intervencií.

Čísla sú dôležité, ale nie sú všetko. Svetu bez čísel nemožno porozumieť, ale ani samotné čísla na to nestačia. Na číslach je úžasné, keď vypovedajú o reálnych životoch.²⁰

Pozor na jednoduché myšlienky a jednoduché riešenia. História je plná vizionárov, ktorí jednoduchými utopickými víziami ospravedlňovali hrozné činy. Prijmite zložitosť. Kombinujte nápady. Hľadajte kompromisy. Problémy riešte v kontexte konkrétnej situácie.

Neexistuje jediné meradlo – nie je to HDP na obyvateľa, detská úmrtnosť, sloboda jednotlivca, a dokonca ani demokracia, ktoré by garantovalo pokrok v ostatných oblastiach. Neexistuje jediný indikátor, ktorým by sme vedeli odmerať pokrok krajiny. Realita je skrátka komplikovanejšia.

Svetu sa bez čísel nedá porozumieť, ale ani čísla samotné na to nestačia. Krajina bez vlády nevie fungovať, ale ani vláda nevyrieši všetky problémy. Odpoveďou nie je vždy verejný sektor, ale to ani ten súkromný. Žiadny aspekt dobrej spoločnosti nedokáže poháňať všetky ostatné aspekty jej rozvoja. Nie je to buď/alebo. Všetko závisí od konkrétneho prípadu.²⁰

V stratégiách za jednotlivé oblasti budeme vnímať toľkokrát spomínanú individualitu - jedinečnosť cieľovej skupiny ako aj možné zdroje vedúce k pozitívnej zmene. Tie ktoré zafungovali treba stabilizovať a tie ktoré ešte neboli nastavené treba odskúšať a ak zafungujú treba ich implementovať v praxi.

²⁰ ROSLING, H. et al.: *Moc faktov*. Bratislava: Tatran, 2019. s. 199

ZOZNAM ZDROJOV

- BOJKO, M. et al. 2018. *Inklúzia Rómov je potrebná aj v zdravotníctve Pohľad na výsledkové indikátory zdravia Rómov cez administratívne dáta*. Komentár 2018/23. Ministerstvo financií SR, 2018. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/34/2018_23_Inkluzia_zdravie_final.pdf
- BOROŠKA, D, LANGSTEIN, K.: *Terénna sociálny služba krízovej intervencie*. Banská Bystrica: Mesto Banská Bystrica, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://cdn.banskabystrica.sk/2021/10/Terenna-socialna-sluzba-krizovej-intervencie-OSV-SKI.pdf>
- KOLEKTÍV AUTOROV: *Koncepcia rozvoja školstva v meste Banská Bystrica na roky 2021 – 2026*. Banská Bystrica: Mesto Banská Bystrica, Odbor školstva, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://cdn.banskabystrica.sk/2022/02/Koncepcia-rozvoja-skolstva-v-meste-Banska-Bystrica-na-roky-2021-2026.pdf>.
- LIMOVÁ, Z.: *Psychologická Shoshana Chovan: Chudoba ovplyvňuje zdravie, správanie aj budúcnosť detí*. Bratislava: EDUMA, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://dobrovolniporadcovia.sk/clanky/psychologicka-shoshana-chovan-chudoba-ovplyvnuje-zdravie-spravanie-aj-buducnost-deti/>
- MPSVR SR: *Dokumenty a odkazy*. Bratislava: MPSVR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucene-spolocenstva/dokumenty.html>.
- MV SR: *Rómske komunity*. Bratislava: MV SR, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?romske-komunity-uvod>.
- NÁVRAT: *Neexistuje bezpečná dávka alkoholu v tehotenstve*. Bratislava: Návrat, 2021. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://navrat.sk/aktualita/fetal-alkoholovy-syndrom/>
- ROMEIA: *Romský rasismus*. Praha: Romea, 2012. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://romea.cz/cz/komentare/romsky-rasismus>
- ROSLING, H. et al.: *Moc faktov*. Bratislava: Tatran, 2019. 334s. ISBN 978-80-222-0993-9.
- SAXOVÁ, J.: *Dejiny Rómov I.a*. Bratislava: MPC, 2014. 19 s. ISBN 978-80-565-0372-0.
- SHOEBRIDGE, V.: *Sacharidy sú jedlo chudobných*. 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://zdravie.cvicte.sk/zdravie-1/novy-trend-vo-svete-sacharidy-su-jedlo-chudobny>
- ÚV SR: *Dokumenty*. Bratislava: ÚV SR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vysledky-vyhľadavania/?search=R%C3%B3mov>.
- ÚV SR: *Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030*. Bratislava: ÚV SR, 2022. [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1135/strategia_rovnosti-inkluzie_a_participacie_romov_do_roku_2030.pdf?csrt=6387616729692877928

ÚVN SR: *Charta práv pacientov*. Ružomberok: ÚVN, 2001. [online]. [cit. 2022-12-19].
Dostupné na: <http://www.uvn.sk/download/chrata-prav-pacientov.pdf>

VZN Mesta Banská Bystrica č. 9/2019 v znení zmien a doplnkov

Zákon 222/02022 Z.z. o štátnej podpore nájomného bývania v znení zmien a doplnkov

Zákon 150/2013 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení zmien a doplnkov

REAKCIE iniciatív a MVO na materiál

Langstein Karol PhDr.

Od: BALAZOVA Jana <jana.balazova@europarl.europa.eu>
Odoslané: utorok, 6. júna 2023 17:38
Komu: Majling Martin Ing.
Kópia: Balog Marián; Sujová Henrieta; ondro@ccko.sk; jolka@ccko.sk; daskoal@gmail.com; apleskova@gmail.com; milenamakova.pmp@gmail.com; antira@antira.sk; kamil.sukenicka88@gmail.com; zuzika2003@gmail.com; jarmilapleskova@zoznam.sk; silviakovacova409@gmail.com; romakezdruzeniepodlavice@gmail.com; Langstein Karol PhDr.; Kružílková Ivana PhDr. Ing. PhD.; Brieda Vladimír Ing.; Gašparovičová Ivica Ing. arch.; POLLÁK Peter
Predmet: Pripomienky - Konceptcia možností a potrieb MRK v BB

Vážení pán viceprimátor,

*v mene pána europoslanca Polláka ako i svojom si Vám dovoľujem poďakovať za zorganizovanie prvého stretnutia **Internej pracovnej skupiny na riešenie oblastí marginalizovaných rómskych komunít**, ktoré sa uskutočnilo dňa 22. mája, v nadväznosti na rozhodnutie pána primátora Jána Noska o jej zriadení.*

*Taktiež si Vám dovoľujem poďakovať za zaslanie dokumentu - **Konceptcia možností a potrieb marginalizovaných rómskych komunít v meste Banská Bystrica**.*

K obom, tak stretnutiu ako i samotnému dokumentu, by som rada vzniesla niekoľko pripomienok, ktoré dúfam, že budú prijaté v konštruktívnom duchu a napomôžu v napredovaní procesu začleňovania MRK žijúcich v meste Banská Bystrica.

*Ako som aj na stretnutí uviedla, rozhodnutie primátora mesta BB, p. Noska o zriadení internej pracovnej skupiny je vítané všetkými zúčastnenými stranami a to na všetkých úrovniach. **S týmto rozhodnutím sa spájajú mnohé nádeje, že práve uplatňovaním koordinovaného prístupu zainteresovaných útvarov mesta BB dôjde k zefektívneniu procesu začleňovania MRK ako aj čerpania finančných zdrojov na tento účel, ale nielen, predovšetkým z EU finančných dotačných schém.***

Preto, pre mňa osobne, bolo veľkým sklamaním, že na úvodnom stretnutí, na ktoré predpokladám boli prizvaní všetci zástupcovia 15 útvarov, ktoré tvoria túto pracovnú skupinu, boli prítomní zástupcovia len dvoch útvarov mesta, a to pán Brieda z oddelenia implementácie projektov a pani Gašparovičová z oddelenia územného plánovania.

Útvary sociálneho odboru a krízovej intervencie, do kompetencie, ktorých politiky mesta súvisiace s inklúziou marginalizovaných rómskych komunít primárne spadajú a ktoré stáli aj za prípravou zmienenej koncepcie absentovali, čo je samozrejme na škodu vecí, v tom sa určite zhodneme.

Nepriítomnosť zástupcov ďalších relevantných útvarov mesta, ako je odbor stavebného odboru, školského útvaru, či oddelenia správy nehnuteľností a mnohých ďalších, taktiež nevysielala pozitívny signál. Ostáva len veriť, že na ďalšom stretnutí bude hojnešia účasť z ich strany a že i vďaka ich účasti dôjde k zmyslupnej a konštruktívnej debate prejednávajúcej konkrétne alternatívy riešení pre dotknuté lokality.

Ako sami dobre viete, čas je neúprosný. Ako sa hovorí, pripravenému šťastie praje! Pokiaľ sa chce mesto Banská Bystrica zapojiť do najbližších výziev či už spustených Úradom splnomocnenca pre rómske komunity, alebo vrámci SK Plánu Obnovy a odolnosti, ktorý ponúka viaceré investičné možnosti a to v rôznych oblastiach, je nutné mať v talóne pripravené projektové zámery.

Práve prítomnosť MRK v mestských častiach mesta BB, ako aj ochota mesta uskutočňovať politiky, ktoré by napomohli k ich efektívnemu začleneniu do spoločnosti, môže argumentačne zohrať veľmi dôležitú úlohu pre úspešné obdržanie finančných prostriedkov zo spomínaných dotačných schém na aktivity slúžiace na daný účel, ktoré by napomohli celkovo rozvoju mesta, ale aj v komunikácii navonok s verejnosťou.

Napr. pri projektových zámeroch týkajúcich sa zelenej ekonomiky, zatepľovania budov, obnovy dopravného parku mesta a jeho dekarbonizácii, či pri infraštruktúrnych investíciách súvisiacich napr. so vzdelávaním.... To všetko sú oblasti, ktoré sa dajú naviazať na tvorbu pracovných miest, kde môžu nájsť svoje uplatnenie aj Rómovia z radov MRK a takýmto spôsobom by sa mohla zvýšiť ich účasť na pracovnom trhu, čo samozrejme bude mať dopad aj na vzrast ich životnej úrovne.

V kombinácii s cieľovými projektami na MRK sa výsledný efekt môže ešte viac maximalizovať a Banská Bystrica by sa tak reálne mohla stať ukázkovým príkladom toho ako sa dajú problémy poňať a riešiť ináč. To čo nahráva mestu Banská Bystrica je fakt, že rozmer čo sa týka počtu MRK žijúcich na jej území nie je zanedbateľný, ale stále uchopiteľný v porovnaní s mestami na východnom Slovensku ako aj fakt, že mnohí z občanov MRK v meste BB majú pracovné návyky, svoje deti vedú ku vzdelaniu a chcú sa posunúť vpred vo svojom živote. To čo im chýba sú príležitosti!

Takýmto spôsobom by sa dal uchopiť aj problém s účasťou Rómov v šedej ekonomike, legalizácie ich príjmu, od ktorého sa odvádza aj ich prístup k bankovým produktom a samostatnému riešeniu otázky bývania.

Zámerné to spomínam, pretože Konceptcia uvedený problém pomenúva ako charakteristickú črtu tejto komunity, spomína neochotu spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní, ale nedotýka sa podstaty tohto problému, ktorá súvisí so zlyhaním daňovej politiky nášho štátu. Spomína sa medzitrh práce, ten však nie je dostatočným nástrojom riešenia nezamestnanosti Rómov.

V oblasti bývania, sú pomenované pretrvávajúce problémy s vysporiadaním pozemkov, preto ma v tejto súvislosti prekvapila zmienka,

citujem – "Mestský úrad v BB disponuje organizačnou zložkou, ktorá dané úkony hravo zvládne, bez toho, aby sa na to míňali spoločné financie z EŠIF".

V tejto kapitole sú ďalej spomenuté možnosti nájomného sociálneho bývania, avšak kompetentní, berúc do úvahy existujúci stav, si predsa musia byť vedomí toho, že občania z MRK nie sú v pozícii splňať nastavené kritéria pre ich žiadateľov. Banská Bystrica je mestom, ktoré nemá sieť sociálneho, dostupného ani prístupného bývania nielen pre občanov zo slabšieho sociálneho prostredia, alebo celkovo pre ľudí, ktorí sú v ďaleko lepšej finančnej kondícii.

To isté platí aj pre oblasť zdravia, ktorá tvorí najobsiahlejšiu časť koncepcie, možno aj preto, že preberá texty z rôznych existujúcich materiálov Svetovej banky, UNDP či iných inštitúcií opisujúci stav rómskych komunit žijúcich v chudobe, ako sú problémy vysokej úmrtnosti dojčiacich detí, nedostatočnej výživy, problémy s alkoholom, fajčením u matiek, nedostatočnou prevenciou, atď. Podobne ako aj pre iné oblasti, i v tejto oblasti absentuje zadefinovanie, ako mesto hodlá existujúce problémy uchopiť, nachádza sa tam len odvolávka na budúcu Stratégiu.

Je smutné, že Konceptcia nereaguje na novodobé výzvy, ktoré bezprecedentným spôsobom vstúpili do života nás všetkých, ako bola a je pandémia covid, či enviromentálne zmeny v podobe vysokých horúčav či povodní, pred ktorými sa marginalizované rómske komunity žijúce v chatrčiach, bez prístupu k tečúcej pitnej vode či kanalizácii nemajú možnosť sa náležitým spôsobom chrániť. Tieto výzvy by mali byť akýmsi budičkom lepšieho nastavenia intervencií v oblasti bývania a zdravia,

pretože predstavujú bytostnú hrozbu nielen pre zdravie a životy dotknutých MRK ale i hrozbu pre verejné zdravie všetkých občanov.

Koncepcia taktiež nereflektuje stále rastúcu infláciu, ktorá spôsobuje prepad mnohých do ešte väčšej chudoby, ale i tendencie ako je prechod do digitálnej éry, ktorý má taktiež tendenciu práve tie najzraniteľnejšie časti obyvateľstva ešte viac exkludovať.

Osobne som mala očakávania, že Koncepcia bude ambiciózny koncepčno-strategický dokument mesta, ktorý bude reflektovať na daný stav aj s prihliadnutím na spomenuté výzvy, ktorého ambíciou bude chcieť priniesť kvalitatívnu zmenu, ktorý bude obsahovať alternatívy riešení s prihliadnutím na možnosti, ktorými mesto BB disponuje a na možnosti, ktoré sa ponúkajú a to za aktívnej účasti, tak dotknutých komunít ako aj iných dôležitých aktérov.

So všetkým rešpektom a úctou k tímu, ktorý ho tvoril, si dovoľím tvrdiť, že dokument "Koncepcia možnosti a potrieb MRK v meste Banská Bystrica" priam dýcha paternalistickým prístupom. Uvedený citát z textu spomínanej koncepcie hovorí za všetko:

„ Ak lekár neurčí správne diagnózu na základe symptómov a podkladov správne nedokáže správne nastaviť liečbu, rehabilitáciu, operáciu... a pacienta môže priviesť do ešte väčších zdravotných problémov, prípadne až k smrti...“.

Autori sa teda dávajú do pozície diagnostikovateľov **možností, schopností, potenciálu občanov MRK**. Pričom sa zabúda na to, že aby človek rozvinul svoje schopnosti, svoj potenciál, potrebuje mať na to vytvorené podmienky. Mnohí z dotknutých občanov sa narodili do prostredia chudoby, osád, bez tečúcej vody a kanalizácie, kde naozaj hlodavce sú ich spoločníkmi. Nebol to však ich výber, ale holý fakt. Ich štartovacia pozícia k úspechu je oveľa zložitejšia. Bez pomocnej ruky štátu sa z takejto prekérnej situácie dostanú len ťažko.

Je pravdou, že medzi MRK sú Rómovia, ktorí sa z tejto situácie nikdy nevymania, dovoľím si však tvrdiť že ide o menšinu.

Na stretnutí pán Brieda z oddelenia implementácie projektov spomenul databázu projektových zámerov. Možno by bolo dobré, keby zadané projektové zámerov v uvedenej oblasti sa stalo predmetom ďalšieho zasadnutia Internej pracovnej skupiny mesta BB, ktoré sa ako dúfam, uskutoční už najbližšom období.

S pozdravom,

JUDr. Jana Balážová

Jana BALAZOVA
Political Adviser
Office of Peter PÖLLAK, MEP
Rue Wiertz 60, B-1047 Brussels
+ ASP 07F162 / + (+32) 228 38210
+ LOW T08040 / + (+33) 3881 77210

INFORMÁCIE O ĎALŠÍCH KROKOCH Mesta BB v danej oblasti

Časový harmonogram príprav a realizácie aktivít pre MRK v meste Banská Bystrica v horizonte 2023-2030

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2029
Osada Podlavice								
Elektrické vedenie do zeme		■	■	■				
Zmena územného plánu		■	■	■				
Odkúpenie/vypravidanie pozemkov		■	■					
Inžinierska sieť – kanalizácia, voda			■	■	■	■		
Komunitné centrum				■	■			
Detiské / športové ihrisko					■	■		
Osada Na Skalici								
Kanalizácia		■						
Prístupová cesta, chodník		■	■	■	■	■		
Detiské / športové ihrisko			■	■	■	■		
Osada Na Hrbe								
Kanalizácia		■	■	■	■	■		
Výbudovanie chodníka a premostenie ku KC Cement.		■	■	■	■	■		
Chodník a prechod pre chodcov k zastávke		■	■	■	■	■		
Osada Cementársená								
Odkúpenie budovy a pozemkov			■	■	■	■	■	
Kanalizácia			■	■	■	■	■	
Infratrúbnica sietí – pitná voda			■	■	■	■	■	
Komunitné centrum			■	■	■	■	■	
Detiské / športové ihrisko			■	■	■	■	■	
Nadstavba KC na bytové jednotky			■	■	■	■	■	
Asanácia Objektu 12				■	■	■		
Odstavenie technických nedostatkov objektu			■	■	■	■		
POZNÁMKY (legenda):								
■	= Rokovania, iniciovanie zainteresovaných, ... po rozhodnutí o angažovanosti vo veci, prípadne rozhodnutí samofinancovania alebo spoluúčasti, financovaní EŠIF a iných zdrojov							
■	= projektová dokumentácia, stavebné konania, potrebné rozhodnutia VO, prerokovania v MsZ – technická pomoc a podpora							
■	= zmena územného plánu, od vypracovania návrhu po schválenie v MsZ							
■	= Realizácia, výstavba, prestavba							

TEXTOVÁ ČASŤ – pomenovanie potrieb podľa materiálu

PODLAVICE

1. Predpríprava a prerokovanie zásadných determinantov a postup podľa výsledkov rokovaní
 - A. Oslovenie **Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy, a. s. (SEPS)** (= je energetická spoločnosť v plnom vlastníctve štátu, ktorá „vykonáva činnosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy SR tak ako to požaduje Smernica 2003/54/ES“. SEPS vlastní a prevádzkuje 3 050,649 km elektrických vedení so 7 307 stožiarimi a 22 elektrických staníc.) **ZA** účelom vloženia elektrického vedenia do zeme v oblasti záujmu = osada MRK Podlavice a okolie. Bez realizovania tohto kroku nie je možná legalizácia ani výstavba v zmysle platných noriem a zákonov.
 - B. Odborný útvar MsÚ BB – popis, požiadavka, čo má záujem Mesto BB v danej lokalite riešiť a akou formou, vymedzenie územia a konkretizácia rozsahu. A iné potrebné údaje a podklady pre rokovanie štatutára s kompetentnými.
 - C. Kreovanie listu, výzvy, žiadosti o rokovanie kompetentných strán
 - D. Rokovanie a výsledok rokovania od čoho sa odvíja ďalší postup
 - E. Negatívne stanovisko = nie je možné realizovať oficiálnu zmenu
 - F. Pozitívne stanovisko:
 - F.1 Rozhodnutie kto bude realizovať stavbu a financovanie príprav a stavby

F.2 Projektová dokumentácia (ďalej len PD), stavebné konanie, verejné obstarávanie (ďalej len VO) v rámci všetkých procesov, kolaudácia...

F.3 Realizácia stavby a kolaudácia – vloženie elektrických rozvodov do zeme

G. Projekt, štúdia riešení zmeny v obydlíach v rámci osady MRK Podlavice – ústny prísľub zo strany IKM

2. Projektové riadenie v prípade existencie výzvy EŠIF, vypracovanie a podanie žiadosti, odsúhlasenie v MsZ BB so všetkými potrebnými atribútmi (spolufinancovanie, a pod.)
3. Rozhodnutie realizátora implementácie projektových riešení na zmenu celkového riešenia v lokalite – podľa finančnej náročnosti a podporných zdrojov EŠIF. Prerokovanie v MsZ Banská Bystrica
4. Projektové riadenie v prípade existencie výzvy EŠIF, vypracovanie a podanie žiadosti, odsúhlasenie v MsZ BB so všetkými potrebnými atribútmi (spolufinancovanie, a pod.) – technická pomoc
5. Vysporiadanie pozemkov – odkúpenie, vyvlastnenie vrchnej časti pozemkov na ktorých v súčasnosti stoja nelegálne objekty
6. Zmena územného plánu a odsúhlasenie v MsZ BB
7. PD, stavebné konanie, VO v rámci celkového riešenia lokality (kanalizácia, voda, cesty , objekty, osvetlenie – obytné, komunitné centrum, ihrisko a pod)
8. REALIZÁCIA projektu

NA SKALICI

1. Rokovanie štatutára mesta BB so spoločnosťou *Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.*, vo veci výstavby kanalizácie v lokalite Na Skalici. Rozhodnutie o forme financovania a realizátora stavby
2. V prípade funkčnej PD k stavbe z predošlého obdobia (ak takou disponuje StVS a.s.) – prehodnotenie použiteľnosti na stavebné konanie
3. V prípade neexistujúcej PD – vypracovanie PD, VO (– *technická pomoc*), stavebné konanie
4. Právne riešenie vlastníckeho stavu k pozemkom na ktorých budú realizované zámery (niektoré časti cesty sú vo vlastníctve iných právnych subjektov a osôb)
5. Projektové riadenie v prípade existencie výzvy EŠIF, vypracovanie a podanie žiadosti, odsúhlasenie v MsZ BB so všetkými potrebnými atribútmi (spolufinancovanie, a pod.) – technická pomoc
6. Riešenie lokality a jej potrieb ako celok – kanalizácia, voda, cesta, chodník, ihrisko – VO, stavebné konanie a pod.
7. Realizácia jednotlivých projektov podľa zámeru a koordinácia

Na Hrbe

1. Zistiť kanalizačné rozvody v danej oblasti na StVS a.s. a ich stav
2. Zistiť stav legálnych objektov – individuálna bytová výstavba uvedená na LV vs. čierne stavby
3. Rokovanie štatutára mesta BB so spoločnosťou *Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.*, vo veci výstavby, dostavby, renovácie kanalizácie v lokalite Na Hrbe, BB
4. Rozhodnutie o realizátorovi stavby a financovanie
5. Projektové riadenie v prípade existencie výzvy EŠIF, vypracovanie a podanie žiadosti, odsúhlasenie v MsZ BB so všetkými potrebnými atribútmi (spolufinancovanie, a pod.) – technická pomoc

6. Riešenie lokality a jej potrieb ako celok – kanalizácia, voda, cesta, chodník, – VO, stavebné konanie a pod.
7. Chodník na MHD zastávku, označenie prechodu pre chodcov, osvetlenie – je čiastočne riešené v rámci projektu „cyklotrasy“

CEMENTÁRENSKÁ

1. Znalecký posudok na disponibilný objekt a pozemky
2. Rozhodnutie Mesta BB, či objekt a pozemky kupuje v rámci zveľďovania majetku mesta s budúcim účelovým využitím na plnenie nastavených úloh v Komunitnom pláne mesta do roku 2027 (odsúhlaseného a schváleného v MsZ)
3. Prerokovanie v MsZ ak z vlastných prostriedkov alebo cez EŠIF (rozhodnutie o kúpe alebo spoluúčasť na projekte)
4. Projektové riadenie v prípade existencie výzvy EŠIF, vypracovanie a podanie žiadosti, odsúhlasenie v MsZ BB so všetkými potrebnými atribútmi (spolufinancovanie, a pod.) – technická pomoc
5. VO, PD, stavebné konanie (technická pomoc)
6. Realizácia projektových zámerov – kanalizácia, voda, objekt pre KC, Byty nižšieho štandardu, občianska vybavenosť, ihriská a športovisko
7. PD k sanácií objektu Cementárska č.8 – s tým spojená príprava pre riešenia – sociálna práca a riešenie oprávnených užívateľov nelegálne sa zdržiavajúcich v tomto objekte a jeho prílepkoch
8. Realizácia sanácie
9. Rodiny a jednotlivci riešení v rámci sociálnej politiky – krízovej intervencie a bytovej politiky Mesta BB
10. Prideľovanie BNŠ a spustenie prevádzky KC

INTERNÁTNA 12

1. Regulácia kúrenia + výťah = v stave realizácie zo strany vlastníka MBB a.s.
2. Stanovisko ústredných orgánov k možnosti oprávnenosti prijímateľa dotácií EŠIF aj akciovej spoločnosti založenej samosprávou (MBB a.s.)
3. V prípade nastavenia tejto možnosti – realizátor rekonštrukcie nájomného domu bude vlastníkom MBB a.s.
4. V prípade, že rigidný systém nastavovania dotačných schém ponechá ako doteraz oprávnenú osobu = samospráva – bude treba nastaviť právne ukotvenie vzťahov tak aby mohlo mesto čerpať EŠIF v prípade výzvy
5. PD, VO, stavebné konanie a celý proces ako celok bude realizovať v prípade záujmu oprávnený žiadateľ
6. Realizácia projektu

Dôležité v rámci skutočnosti, že tabuľka „časový harmonogram“ **je determinovaná** vyhlásenými a dizajnovanými výzvami EŠIF a iných podporných zdrojov (Program Slovensko, Plán obnovy, rezortné výzvy a dotácie, rozpočet mesta a pod.). **Takže jej posun zosúladenie sú závislé od viacerých faktorov!**

NASTAVENIA A RIEŠENIA, ktoré sú aktuálne k 01.09.2023

MESTO BANSKÁ BYSTRICA
2. ZÁSTUPCA PRIMÁTORA

martin.majling@banskabystrica.sk
+421 48 4330 116 / +421 907 901 347

Vážený pán
Mgr. Marián Balog, Mgr. Henrieta Sujová
Úrad splnomocnenca vlády SR pre RK
Námestie Ľudovíta Štúra 1
974 05 Banská Bystrica

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
147044/2023

Vybavuje / tel. č.

Banská Bystrica
31. 07. 2023

Informácia o plánovaných aktivitách v oblasti marginalizovaných rómskych komunit vrátane požiadaviek na ich naplnenie z mimorozpočtových zdrojov

Na základe spoločného stretnutia zo dňa 21.06.2023 konaného na úrovni p primátora na Mestskom úrade v Banskej Bystrici, Vám zasielame prehľad najakútnejších problémov v lokalitách s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit (MRK), ktoré by sme chceli riešiť v nasledujúcom období. Zároveň uvádzame požiadavky, ktoré sú na riešenie týchto problémov potrebné zakomponovať do plánovaných výziev na čerpanie mimorozpočtových zdrojov mesta.

Podlavičie

Z hľadiska územnoplánovacích pomerov a majetkových pomerov ide o lokalitu, kde je potrebná zmena územného plánu. Z celkovej plochy 7 500 m² sa nachádza vo vlastníctve mesta len 3 000 m², teda zvyšnú časť pozemkov bude treba vykúpiť, prípadne vyvlastniť.

Významným limitujúcim faktorom je vedenie vysokého napätia, ktoré absolútne vylučuje obytnú funkciu v lokalite. Je preto nutnou podmienkou jej zakopanie do zeme, resp. jej preloženie vedením vzduchom, čo je potrebné vyriešiť u vlastníka sietí – Stredoslovenskej elektrizačnej prevádzkovej sústavy, a.s. (SEPS), prípadne Stredoslovenských elektrární, a.s. (SSE). Následne je výhľadovo plánované vypracovať kompletne projekt „novej“ lokality na súčasnom mieste, ktorý by riešil bývanie, siete, komunitné vyžitie detí, mládeže i dospelých (komunitné centrum, ihrisko, ...).

Čo sa týka konkrétnych aktivít a podmienok, je to v tejto lokalite nasledovné:

1. Vyriešenie **vedenia vysokého napätia** - rokovanie so SEPS a.s., prípadne SSE, ktorí rozhodnú o zakopaní VN do zeme, prípadne o preložke VN vedenú vzduchom; podmienka – oprávnenosť výdavkov na **preložky sietí**.
2. **Zmena územného plánu** – kompetencia Mesta BB, no po novele stavebného zákona sa systém zmeny územného plánu výrazne komplikuje.
3. **Odkup pozemkov**, resp. **vyvlastnenie pozemkov** pod súčasnou lokalitou s prítomnosťou MRK; podmienka – oprávnené výdavky na odkup/vyvlastnenie pozemkov v lokalitách MRK.
4. **Vypracovanie projektu**, kde musí prísť k súčinnosti Mesta BB a investora príťahlej plánovanej výstavby; podmienka - oprávnenosť výdavkov na **projektovú dokumentáciu**.

Mesto Banská Bystrica, Mestský úrad, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, www.banskabystrica.sk
IČO: 00313271, DIČ: 2020451587, tel.: 0800 14 15 14, e-mail: podatelna@banskabystrica.sk
Ochrana osobných údajov (GDPR): www.banskabystrica.sk/urad/ochrana-osobnych-udajov

1/4

5. Ostatná inžinierska činnosť, ktorá zahŕňa povoloňacie procesy na kompletnú novú výstavbu vrátane dotiahnutia a preložky sietí; podmienka – oprávnené výdavky na inžiniersku činnosť.
6. Realizácia projektu – výstavba obytných domov, sietí, infraštruktúry, ihriska a komunitného centra; podmienka - oprávnenosť výdavkov na výstavbu/realizáciu spomínaných objektov.

Na Skalici

Lokalita nachádzajúca sa v mestskej časti Sásová je v súlade s územným plánom, pričom vlastníkom sú rôzne fyzické osoby, užívatelia domov, ale aj právnické osoby, najmä firma Wood Services International, k.s. Mesto Banská Bystrica je vlastníkom len časti pozemkov. Obyvatelia danej lokality požadujú najmä vybudovanie novej kanalizácie, riešenie dopravnej situácie do lokality i priamo v nej a tiež rekonštrukciu detského ihriska.

Konkrétne aktivity a podmienky na ich zrealizovanie:

1. **Vybudovanie kanalizácie** – vybudovanie novej kanalizácie je v riešení so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou a.s., pričom limitujúcim faktorom je súhlas majiteľa časti pozemkov Wood Services, prípadne vyvlastnenie pozemkov, alebo zriadenie vecného bremena zo zákona; podmienka – oprávnenosť výdavkov na budovanie sietí – kanalizácie, vrátane odkupu pozemkov, resp. vyvlastnenia alebo platby za odplatné vecné bremeno a tiež vrátane projekčnej a inžinierskej činnosti.
2. Rekonštrukcia **cesty** vedúcej do osady vrátane cesty v osade; podmienka – oprávnené výdavky na inžiniersku a projekčnú činnosť, na nákup/vyvlastnenie/vecné bremeno pozemkov, na realizáciu rekonštrukcie alebo budovania novej cesty v osade a tiež cesty vedúcej do osady v rozsahu cca 1 km cesty vedúcej do osady.
3. Vybudovanie **osvetlenia, chodníka, príp. cyklotrasy** do osady a v osade; podmienka – totožné s predošlým bodom, len ide o osvetlenie, chodník a príp. aj cyklotrasu.
4. **Detské/športové ihrisko** – vybudovanie nového ihriska v lokalite; podmienka – oprávnené výdavky na projekčnú a inžiniersku činnosť, na nákup/vyvlastnenie/vecné bremeno pozemkov, na realizáciu rekonštrukcie alebo budovania detského/športového ihriska.

Cementárenská

V uvedenej lokalite je prevažná väčšina pozemkov v súkromnom vlastníctve. Z hľadiska územného plánu nie je dlhodobé bývanie možné na strane nachádzajúcej sa bližšie k priemyselnému parku, pričom nie je možné zo zákona územný plán v tejto lokalite ani zmeniť. Pre obyvateľov danej lokality plánujeme preveriť funkčnosť kanalizácie a pokiaľ by nebola vo vyhovujúcom stave, zabezpečiť jej rekonštrukciu, alebo dobudovanie. Zároveň sa uvažuje o vybudovaní komunitného centra pre túto lokalitu v spojitosti aj s lokalitou Na Hrbe. Jej umiestnenie prichádza do úvahy na pozemku a v budove susediacom s lokalitou, ktorá je momentálne na predaj. Taktiež by sa na novej ploche vedelo vytvoriť ihrisko pre deti i mládež.

Konkrétne aktivity a podmienky na ich zrealizovanie:

1. Oprava **kanalizácie** – preverenie stavu v spolupráci so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou a.s. a následný postup na jej opravu, prípadne dobudovanie kanalizácie i rozvodov pitnej vody; podmienka – oprávnenosť výdavkov na rekonštrukcie a budovanie kanalizačnej siete, vrátane projekčnej a inžinierskej činnosti.
2. **Odkup budovy a pozemku** – budova s pozemkom je momentálne na predaj, potreba rozhodnúť sa ísť do kúpy; podmienka – oprávnenosť výdavkov na nákup pozemkov a budovy slúžiaceho následne pre vybudovanie komunitného centra či inej infraštruktúry pre MRK.

3. **Projektová dokumentácia a inžinierske činnosti** na rekonštrukčné práce na budove a na výstavbu detského a športového ihriska; podmienka – oprávnené výdavky na projekčnú a inžiniersku činnosť.
4. Výstavba **komunitného centra** – rekonštrukcia budovy a jej prebudovanie na komunitné centrum; podmienka – oprávnenosť výdavkov na rekonštrukciu novonadobudnutých objektov.
5. Výstavba **detského a športového ihriska** – výstavba malého detského ihriska a ihriska pre workout pre mládež; podmienka – oprávnenosť výdavkov na výstavbu detských a športových ihrísk.

Na Hrbe

Štvrtá riešená lokalita Na Hrbe má podobné problémy ako predchádzajúca lokalita s tým, že sa musí preveriť funkčnosť kanalizácie a následne zrealizovať jej oprava, prípadne dobudovanie. Absentujúce komunitné centrum by malo byť vybudované v lokalite Cementárskej. Bezpečnostné požiadavky na pohyb chodcov je potrebné riešiť tak z vrchnej strany, smerom ku zastávke, ako aj v prípade vybudovania komunitného centra na Cementárskej, aby bol zabezpečený bezpečný koridor peších k tejto lokalite.

Konkrétne aktivity a podmienky na ich zrealizovanie:

1. Oprava **kanalizácie** – preverenie stavu v spolupráci so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou a.s. a následný postup na jej opravu, prípadne dobudovanie; podmienka – oprávnenosť výdavkov na rekonštrukcie a budovanie kanalizačnej siete, vrátane projekčnej a inžinierskej činnosti.
2. Vybudovanie **chodníka a prechodu pre chodcov** ku zastávke „Rázcestie Kynceľová“, ktoré je v pláne riešiť v rámci budovania cyklotrasy
3. Vybudovanie **chodníka**, prípadne **premostenia** k Cementárskej ceste v prípade vybudovania komunitného centra; podmienka – oprávnené výdavky na inžiniersku a projekčnú činnosť, na budovanie chodníka, prípadne mosta spájajúceho dve lokality s prítomnosťou MRK.

Internátna 12

Bytový dom nachádzajúci sa na Internátnej 12 patrí do správy obchodnej spoločnosti MBB a.s., ktorej výlučným 100%-ným akcionárom je Mesto Banská Bystrica. V tomto bytovom dome momentálne MBB a.s. realizuje proces, ktorého výsledkom bude zabezpečenie opravy výťahu a taktiež dlhšie plánované vyregulovanie tlaku v rozvodoch tepla vrátane výmeny regulátorov tepla v bytoch. Tieto náklady znáša spoločnosť MBB a.s. Investičným plánom do budúcnosti je však rekonštrukcia bytového domu spočívajúca v zateplení obvodového plášťa vrátane strechy a vo výmene okien z pôvodných drevených za plastové.

Konkrétne aktivity a podmienky na ich zrealizovanie:

1. Vypracovanie **projektovej dokumentácie** na rekonštrukciu bytového domu; podmienka – oprávnené výdavky na projektovú dokumentáciu.
2. **Rekonštrukcia bytového domu** zameraná na zníženie energetickej náročnosti budovy; podmienka – oprávnené výdavky na zateplenie obvodového plášťa, strechy a výmenu okien.
3. Rekonštrukcia spoločných vnútorných priestorov a priestorov **komunitného centra**; podmienka – oprávnené výdavky na rekonštrukciu spoločných a komunitných priestorov.

Nutnou podmienkou na zrealizovanie týchto zámerov je oprávnenosť žiadateľa MBB a.s., teda aby **oprávnený žiadateľ** mohla byť **mestská 100%-ná obchodná spoločnosť**.

Z uvedeného textu analýzy jednotlivých lokalít vyplývajú **podmienky na oprávnenosť výdavkov**, ktoré je potrebné zakomponovať do výziev na čerpanie nenávratných finančných prostriedkov tak, aby bolo Mesto Banská Bystrica schopné riešiť problémy v jednotlivých lokalitách:

- oprávnenosť výdavkov na **projektovú a inžiniersku činnosť**
- oprávnenosť výdavkov na zabezpečenie **verejného obstarávania**
- oprávnenosť výdavkov na budovanie novej **infraštruktúry**, prípadne rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry (cesty, chodníky, mosty, kanalizácia, voda, elektrická energia, verejné osvetlenie, ihriská, komunitné centrá, ...)
- oprávnenosť výdavkov na **preložky inžinierskych sietí**
- oprávnenosť výdavkov na kúpy **pozemkov** pod existujúcimi stavbami v lokalitách MRK
- oprávnenosť výdavkov na kúpu **pozemkov a budov** v príľahlých lokalitách pri MRK
- oprávnenosť výdavkov na výstavbu **bývania**
- oprávnenosť výdavkov na výstavbu nájomného **bývania**, aj **mimo súčasných** lokalít s prítomnosťou MRK, samozrejme s istým podielom budúcich nájomcov z MRK.

Dôležitou náležitosťou je ustanoviť v zákone stavby pre MRK ako **verejnoprospešné stavby**. Teda aby Mesto Banská Bystrica bolo oprávnené vyvlastniť vo verejnom záujme pozemky a stavby v oblastiach marginalizovaných rómskych komunít.

Výraznou pomocou by boli aj možnosti **budovania personálnych kapacít** potrebných na koordinovanie všetkých spomínaných aktivít od plánovacích projektových aktivít, až po realizačné aktivity.

Pri všetkých výzvach je nutné, aby mohla byť oprávneným žiadateľom samospráva, ale aj ním **zriadené a založené organizácie, či obchodné spoločnosti s účasťou mesta**.

Taktiež je potrebné, aby pri nadobudnutí nových pozemkov, bytových alebo nebytových priestorov v lokalitách MRK, prípadne v lokalitách priamo susediacich s lokalitami MRK, bolo pri výzvach možné realizovať tieto kúpy **bez percentuálneho obmedzenia nadobudnutia nových nehnuteľností z celej výšky projektu**.

Ak sa bude v najbližšom období prehodnocovať zoznam obcí a miest v **Atlase rómskych komunít**, je nutné aby Banská Bystrica opätovne ostala zapísaná v tomto dokumente s relevantnými **aktuálnymi údajmi**.

Okrem spomenutých technických „tvrdých“ opatrení sú dôležité aj „mäkké“ opatrenia zamerané na sociálnu inklúziu. Je dôležité, aby boli k dispozícii výzvy do ktorých sa bude vedieť samospráva zapojiť a poskytovať tak obyvateľom týchto komunít potrebnú pomoc.

Uvedomujeme si, že sú naše požiadavky rozsiahleho charakteru, ale pevne veríme, že sa čo najviac z nich bude dať včleniť do pripravovaných výziev, aby sme mohli z uvedeného plánu zrealizovať čo najviac aktivít.

Ďakujeme za pomoc a spoluprácu

S pozdravom

Ing. Martin Majling
2. zástupca primátora
Mesto Banská Bystrica

MESTO BANSKÁ BYSTRICA

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
150087/2023/PET_L

Vybavuje / tel. č.
Ing. Martin Majling
+421 48 433 0 116

Banská Bystrica
10.08.2023

Informácia o odstránení nedostatkov v bytovom dome Internátna 12, Banská Bystrica

Spoločnosť MBB, a.s. je vlastníkom a správcom bytového domu Internátna 12 v Banskej Bystrici, pričom stopercentným akcionárom tejto spoločnosti je mesto Banská Bystrica.

Spoločnosť MBB, a.s. v zmysle platnej legislatívy, v súčasnej dobe opakovane a intenzívne zabezpečuje činnosti na hydraulickom vyregulovaní vykurovacej sústavy bytového domu Internátna 12, ktorej súčasťou je výmena radiátorových dynamických termostatických ventilov, vrátane radiátorových regulačných hlavíc. Súčasťou tohto procesu je aktuálne zmena zadania predmetu zákazky vyvolaná potrebnou technickou úpravou v projektovej dokumentácii na hydraulické vyregulovanie vykurovacej sústavy a tým pádom opakovaný proces výberu dodávateľa, v zmysle zákona o verejnom obstarávaní. Zmena zadania zákazky spočíva v tom, že pred začatím prác sa priamo na mieste zistilo, že fyzicky nie je možné vymeniť stúpačkové ventily v ležatom kanáli na prízemí bytového domu. Zodpovední zamestnanci spoločnosti MBB, a.s. v súčinnosti s víťazným dodávateľom a projektantom, bezodkladne na mieste hľadali alternatívne technické riešenie, ktoré bolo následne operatívne zapracované do technickej úpravy projektovej dokumentácie a aktuálne sa zapracováva do podkladov pre nové verejné obstarávanie. V prípade úspešného opakovaného verejného obstarávania sa bude môcť začať so samotnými realizačnými prácami.

Následne, po skončení vyššie uvedenej zákazky, spoločnosť MBB, a.s. zabezpečí odstránenie nedostatkov jestvujúceho výťahu zistených Technickou inšpekciou, v rámci odbornej úradnej skúšky.

Náklady na vyššie uvedené činnosti znáša spoločnosť MBB, a.s. z vlastných finančných prostriedkov, mimo regulované nájomné z nájmu bytov uvedeného bytového domu.

Potenciálnym investičným plánom do budúcnosti je aj komplexnejšia rekonštrukcia bytového domu (zateplenie obvodového plášťa, výmena okien, oprava vnútorných spoločných priestorov a priestorov komunitného centra...)

Na zrealizovanie tohto plánu je však nutné, aby boli vyhlásené príslušné výzvy na získavanie mimorozpočtových zdrojov a v rámci výziev boli oprávnené výdavky na:

1. Vypracovanie projektovej dokumentácie na zateplenie obvodového plášťa bytového domu vrátane strechy.
2. Rekonštrukciu vonkajšej fasády bytového domu, teda na zateplenie obvodového plášťa vrátane strechy a výmenu okien.
3. Opravu spoločných vnútorných priestorov a priestorov komunitného centra.

Nevyhnutnou podmienkou na zrealizovanie týchto zámerov je oprávnenosť žiadateľa MBB, a.s., teda aby oprávneným žiadateľom mohla byť mestská stopercentná akciová spoločnosť.

Ján Nosko, primátor
Mesto Banská Bystrica

Podľa rozdeľovníka

